
حسابداری بهای تمام شده (۱)

تئوری و عمل

(با تجدید نظر کامل)

به همراه سوالات چهارگزینه‌ای و سوالات کنکور

۸۹-۹۱

تألیف:

دکتر سید محمد عبداللہی کیوانی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

عضو انجمن حسابداری ایران

سرشناسه

: عبداللهی کیوانی، محمد، ۱۳۴۱ -

گردآورنده عنوان و نام پدیدآور

: حسابداری بهای تمام شده تئوری و عملی به همراه سوالات چهارگزینه‌ای و سوالات
۸۹-۹۱ / تالیف سید محمد عبداللهی کیوانی.

: [ویراست ۳]

وضعیت ویراست

: تهران: ترمه، ۱۳۹۲

مشخصات نشر

: ۳۰۴ ص. جدول، نمودار؛ ۲۲×۲۹ س.م.

مشخصات ظاهری

: ۳-۳۳۸-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸

شابک

: فیفا

وضعیت فهرست نویسی

: چاپ ششم.

یادداشت

: حسابداری قیمت تمام شده

موضوع

: حسابداری قیمت تمام شده -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)

موضوع

: حسابداری قیمت تمام شده -- مسائل، تمرین‌ها و غیره (عالی)

موضوع

: ۱۳۹۲ ع ۲۲ ق ۹ / HF۵۶۸۶

رده بندی کنگره

: ۶۵۷/۲۲

رده بندی دیویی

: ۳۲۱۷۸۰۴

شماره کتابشناسی ملی

- نام کتاب: ..... حسابداری بهای تمام شده (۱) تئوری و عملی
- مؤلف: ..... دکتر سید محمد عبداللهی کیوانی
- حروف چینی و صفحه آرائی: ..... انتشارات ترمه
- طراح جلد: ..... روجا غمگسار
- نوبت چاپ: ..... ویرایش جدید چاپ اول ۱۳۹۲
- ناشر: ..... انتشارات ترمه
- تیراژ: ..... ۵۵۰ نسخه
- چاپ و صحافی: ..... رسام - چاوش
- قیمت: ..... ۱۴۰۰۰ ریال
- شابک: ۳-۳۳۸-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸

دفتر فروش انتشارات ترمه: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین - خ وحید نظری، پلاک ۲۹۰

تلفن: ۶۶۴۱۷۳۴۶ - ۶۶۹۶۳۳۰۱

آدرس ناشر: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین خ وحید نظری، پلاک ۱۲۶

تلفن: ۶۶۴۰۱۷۸۳ - فکس: ۶۶۴۹۶۶۲۸

www.termehpub.ir   Info @ termehpub.ir

کلیه حقوق برای انتشارات ترمه محفوظ است.

معرفی مؤلف

سابقه تحصیلات و عضویت در انجمن‌های حرفه‌ای:

فوق‌لیسانس مدیریت بازرگانی
دکترای مدیریت- گرایش مدیریت مالی
عضو انجمن حسابداری ایران

سابقه تدریس:

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب
مرکز آموزش مدیریت دولتی
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکز
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران شمال

سابقه کار:

کارشناس ارزی معاونت طرح و برنامه وزارت جهاد کشاورزی
مدیر کل امور مالی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران شمال
معاون اداری و مالی دانشکده مدیریت و علوم اجتماعی - واحد تهران شمال
مدیر مالی شرکت کوار سیستم
مدیر مالی شرکت بازرگانی سعادت پناه‌جو
معاون اداری و مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج
معاون اداری و مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم دارویی

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیشگفتار

فصل اول: تعاریف، مفاهیم و طبقه‌بندی هزینه‌ها	۱
تعریف حسابداری	۱
تعریف حسابداری مالی	۲
تعریف حسابداری بهای تمام شده	۲
تعریف حسابداری مدیریت	۲
تفاوت بین حسابداری بهای تمام شده و حسابداری مالی	۲
تفاوت بین حسابداری بهای تمام شده و حسابداری مدیریت	۳
تفاوت بین حسابداری مدیریت و حسابداری مالی	۳
رابطه حسابداری بهای تمام شده با حسابداری مالی و حسابداری مدیریت	۳
هدف حسابداری بهای تمام شده	۴
وظایف حسابداری بهای تمام شده	۴
تعریف بهای تمام شده (Cost)	۴
تعریف هزینه (Expense)	۴
هزینه از دیدگاه حسابداری مالی	۵
هزینه از دیدگاه حسابداری بهای تمام شده	۵
طبقه‌بندی هزینه‌ها از دیدگاه حسابداری بهای تمام شده	۵
طبقه‌بندی تفکیکی یا ذاتی	۵
طبقه بندی ترکیبی یا ارتباط هزینه‌ها با محصولات	۶
طبقه‌بندی سازمانی یا ارتباط هزینه‌ها با دواير	۷
طبقه‌بندی عملیاتی	۷
طبقه بندی ظرفیتی یا ارتباط هزینه‌ها با میزان تولید	۷
پرسشهای فصل اول	۱۳
پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل اول	۱۴
پاسخ تشریحی پرسشهای چهارگزینه‌ای فصل اول	۱۶
فصل دوم: هزینه‌های مستقیم تولید و گزارش بهای تمام شده	۱۹
هزینه‌های مستقیم تولید	۱۹
هزینه‌یابی مواد	۲۰
حسابداری مواد	۲۰
سیستم هزینه‌یابی ادواری و دائمی	۲۰
روش‌های ارزشیابی مواد خام	۲۱
هزینه‌یابی کار یا دستمزد	۲۱
حسابداری کار یا دستمزد	۲۲
هزینه‌یابی سربار تولید	۲۴

۲۵	گزارشات در حسابداری بهای تمام شده
۲۵	گزارش بهای تمام شده کالای تولید شده
۲۵	گزارش بهای تمام شده کالای فروش رفته
۲۶	گزارش یا صورت حساب سود یا زیان
۲۹	پرسش‌های فصل دوم
۳۰	پرسشهای چهار گزینه‌ای فصل دوم
۳۲	پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل دوم
۳۵	تمرین‌های فصل دوم
۳۷	حل تمرین‌های فصل دوم
۴۰	مسائل فصل دوم
۴۵	فصل سوم: هزینه‌یابی سربار و روش‌های تسهیم آن
۴۵	تعریف سربار تولید
۴۵	سربار متغیر
۴۶	سربار ثابت
۴۶	سربار مختلط یا نیمه متغیر
۴۶	سربار واقعی
۴۶	سربار جذب شده
۴۶	بودجه یا برآورد ظرفیت تولید
۴۶	ظرفیت تئوری یا ایده‌آل
۴۷	ظرفیت دست‌یافتنی
۴۷	ظرفیت بلندمدت
۴۷	ظرفیت کوتاه‌مدت
۴۷	نرخ جذب سربار
۴۷	بر مبنای هزینه مواد مستقیم مصرف شده
۴۸	بر مبنای هزینه دستمزد مستقیم
۴۸	بر مبنای ساعات کار مستقیم انجام یافته
۴۸	بر مبنای ساعات کار ماشین
۴۹	بر مبنای تعداد واحدهای تولید شده
۴۹	نرخ جذب سربار متغیر و سربار ثابت
۵۰	اضافه یا (کسر) جذب سربار
۵۱	بستن حساب اضافه یا (کسر) جذب سربار
۵۳	انحراف ظرفیت و انحراف هزینه
۵۵	هزینه‌های سربار دواير خدماتی و دواير تولیدی
۵۶	تسهیم یا تخصیص هزینه‌های سربار دواير خدماتی به دواير تولیدی
۵۶	روش مستقیم
۵۶	روش یکطرفه
۵۷	روش دوطرفه یا ریاضی
۶۳	پرسش‌های فصل سوم

۶۴	پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل سوم
۶۶	پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل سوم
۶۸	تمرین‌های فصل سوم
۶۹	حل تمرین‌های فصل سوم
۷۲	مسائل فصل سوم
۷۵	فصل چهارم: سیستم‌های هزینه‌یابی و گردش هزینه‌ها
۷۵	در سیستم هزینه‌یابی
۷۵	تعریف سیستم هزینه‌یابی
۷۵	انواع سیستم‌های هزینه‌یابی
۷۶	سیستم هزینه‌یابی واقعی
۷۶	سیستم هزینه‌یابی ادواری
۷۶	سیستم هزینه‌یابی نرمال
۷۷	سیستم هزینه‌یابی دائمی
۷۷	سیستم هزینه‌یابی سفارش کار
۷۷	سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای
۷۷	سیستم هزینه‌یابی استاندارد
۷۸	سیستم هزینه‌یابی مستقیم
۷۸	سیستم هزینه‌یابی جذبی
۷۸	سیستم هزینه‌یابی محصولات مشترک
۷۹	سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت
۸۰	گردش هزینه‌ها در سیستم هزینه‌یابی دائمی متمرکز و غیرمتمرکز
۸۵	پرسش‌های فصل چهارم
۸۶	پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۸۸	پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۹۰	تمرین‌های فصل چهارم
۹۲	حل تمرین‌های فصل چهارم
۹۸	مسائل فصل چهارم
۱۰۱	فصل پنجم: سیستم هزینه‌یابی سفارش کار
۱۰۱	تعریف سیستم هزینه‌یابی سفارش کار
۱۰۲	مهمترین ویژگی هزینه‌یابی سفارش کار
۱۰۲	گردش هزینه‌ها در سیستم هزینه‌یابی سفارش کار
۱۰۴	تخصیص مواد مصرفی به سفارشات
۱۰۵	تخصیص دستمزد مستقیم به سفارشات
۱۰۷	تخصیص هزینه‌های سربار به سفارشات
۱۰۸	تکمیل سفارشات و انتقال به انبار
۱۰۸	تحويل سفارشات به مشتری
۱۱۶	پرسش‌های فصل پنجم
۱۱۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای فصل پنجم

۱۱۹.....	پاسخ تشریحی پرسشهای چهارگزینه‌ای فصل پنجم.....
۱۲۱.....	تمرین‌های فصل پنجم.....
۱۲۳.....	حل تمرین‌های فصل پنجم.....
۱۲۸.....	مسائل فصل پنجم.....
۱۳۵.....	پاسخ تشریحی تعدادی از مسائل فصل پنجم.....
۱۴۵.....	فصل ششم : هزینه‌یابی ضایعات و کالای تولید شده غیر استاندارد.....
۱۴۵.....	تعریف ضایعات.....
۱۴۵.....	ضایعات عادی.....
۱۴۵.....	ضایعات غیرعادی.....
۱۴۶.....	ضایعات مواد در فرایند تولید.....
۱۴۶.....	ضایعات مواد خراب شده یا دور ریختنی.....
۱۴۶.....	ضایعات کالای خراب شده.....
۱۴۶.....	کالای تولید شده غیر استاندارد (معیوب).....
۱۴۶.....	حسابداری ضایعات در سیستم هزینه‌یابی سفارش کار.....
۱۵۱.....	حسابداری کالای تولید شده غیر استاندارد یا واحدهای معیوب.....
۱۵۶.....	حسابداری ضایعات در سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای.....
۱۵۷.....	پرسشهای فصل ششم.....
۱۵۸.....	تمرینهای فصل ششم.....
۱۵۹.....	حل تمرینهای فصل ششم.....
۱۶۱.....	مسائل فصل ششم.....
۱۶۳.....	فصل هفتم: سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای به روش میانگین موزون.....
۱۶۳.....	تعریف سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای.....
۱۶۴.....	مقایسه دو سیستم هزینه‌یابی سفارش کار و هزینه‌یابی مرحله‌ای.....
۱۶۶.....	ویژگی‌های سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای.....
۱۶۶.....	فرایند تولید در سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای.....
۱۶۷.....	جریان تولید به صورت متوالی.....
۱۶۷.....	جریان تولید به صورت موازی.....
۱۶۸.....	جریان تولید به صورت انتخابی.....
۱۶۹.....	سیستم هزینه‌یابی دوگانه.....
۱۷۰.....	ثبت حسابداری در سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای.....
۱۷۰.....	خرید مواد اولیه.....
۱۷۰.....	تخصیص مواد مصرف شده به دوایر تولیدی.....
۱۷۱.....	تخصیص هزینه‌های دستمزد به دوایر تولیدی.....
۱۷۱.....	تخصیص هزینه‌های سربار تولید به دوایر.....
۱۷۲.....	انتقال هزینه‌ها از یک دایره به دایره دیگر.....
۱۷۳.....	انواع روش‌های محاسباتی گزارش تولید.....
۱۷۳.....	هزینه‌یابی مرحله‌ای به روش میانگین موزون.....
۱۷۳.....	مفهوم معادل آحاد در روش میانگین موزون.....

۱۷۵	ضایعات در روش میانگین موزون
۱۷۶	گزارش تولید به روش میانگین موزون
۱۷۶	تنظیم گزارش - با فرض نادیده گرفتن ضایعات
۱۸۲	تنظیم گزارش - با فرض شناسایی ضایعات در موقعیت صد در صد
۱۸۷	تنظیم گزارش - با فرض شناسایی ضایعات در موقعیت کمتر از صد در صد
۱۹۵	پرستهای فصل هفتم
۱۹۶	پرستهای چهار گزینه‌ای فصل هفتم
۱۹۸	پاسخ تشریحی پرستهای چهار گزینه‌ای فصل هفتم
۲۰۱	تمرینهای فصل هفتم
۲۰۳	حل تمرینهای فصل هفتم
۲۰۷	مسائل فصل هفتم
۲۱۵	فصل هشتم: سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای به روش فایفو
۲۱۵	تعریف سیستم هزینه‌یابی مرحله‌ای به روش اولین صادره از اولین وارده
۲۱۵	مفهوم معادل آحاد در روش فایفو
۲۱۸	ضایعات در هزینه‌یابی مرحله‌ای به روش فایفو
۲۱۸	(۱) ضایعات تحقق یافته ولی از نظر محاسباتی و معادل‌سازی نادیده گرفته می‌شود
۲۱۹	(۲) ضایعات تحقق یافته و در موقعیت صد در صد تکمیل شناسایی می‌شود
۲۱۹	(۳) ضایعات تحقق یافته ولی در موقعیت کمتر از صد در صد تکمیل شناسایی می‌شود
۲۱۹	گزارش بیهای تمام شده کالای تولید شده به روش فایفو
۲۱۹	تنظیم گزارش - با فرض نادیده گرفتن ضایعات
۲۲۶	تنظیم گزارش - با فرض شناسایی ضایعات در موقعیت صد در صد
۲۳۲	تنظیم گزارش - با فرض شناسایی ضایعات در موقعیت کمتر از صد در صد
۲۴۲	پرستهای فصل هشتم
۲۴۳	پرستهای چهار گزینه‌ای فصل هشتم
۲۴۵	پاسخ تشریحی پرستهای چهار گزینه‌ای فصل هشتم
۲۴۹	تمرینهای فصل هشتم
۲۵۲	حل تمرینهای فصل هشتم
۲۵۹	مسائل فصل هشتم
۲۶۴	نمونه سؤالهای چهار گزینه‌ای کنکور سالهای ۱۳۸۹ - ۱۳۹۱
۲۷۲	پاسخ تشریحی نمونه سؤالهای چهار گزینه‌ای کنکور سالهای ۱۳۸۹ - ۱۳۹۱
۲۸۷	فهرست منابع
۲۸۷	الف- منابع فارسی
۲۸۸	ب- منابع انگلیسی

پیشگفتار

اطلاعات مالی به برنامه‌ریزان و مدیران کمک می‌کند تا منابع مالی را همراه با نیروی انسانی در اختیار به طور هماهنگ و مؤثر در مسیر رشد، توسعه و بهبود مستمر هدایت نمایند.

حسابداری بهای تمام شده یا به عبارت دیگر همان واژه قدیمی حسابداری صنعتی آن سیستم اطلاع‌رسانی مالی است که می‌تواند اطلاعات قابل اعتماد و به موقع در اختیار مدیران و برنامه‌ریزان قرار دهد تا آن‌ها را در امر توزیع مطلوب منابع کمیاب ملی که یکی از ضروریات جامعه در بحث اقتصاد می‌باشد، یاری نماید. در واقع مدیر با تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی صحیح و به موقع باید محصولاتی تولید نماید که بهتر و با بهای تمام شده ارزان‌تر - آن هم زمانی که دنیا را به عنوان یک دهکده کوچک تجاری مطرح می‌سازند - وارد یک بازار رقابتی سالم شود.

حسابداری بهای تمام شده، ما را با دانشی آشنا می‌کند، تا به توانیم با به‌کارگیری اصول، فنون، قواعد و روش‌های متفاوت، عناصر تشکیل‌دهنده بهای تمام شده - نه تنها در مؤسسات و واحدهای تولیدی بلکه در مؤسسات یا واحدهای خدماتی که ارائه‌کننده خدمات به جامعه می‌باشند - را شناسایی، تجزیه و تحلیل و به صورت صحیح محاسبه نماید.

در این کتاب، اگر چه مؤلف تلاش کرده است عناوین براساس سرفصل‌های برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری باشد تا استادان بزرگوار و دانشجویان عزیز به مجموعه کاملی در مطالب نظری، تمرین‌ها و مسائل کاربردی در زمینه درس حسابداری بهای تمام شده (حسابداری صنعتی-۱) دسترسی داشته باشند، ولی تلاش بیشتر متمرکز بر ساده‌نویسی و منسجم بودن مطالب بوده تا کتابی مستقل با جنبه خودآموز برای مدیران، کارشناسان، مهندسان مشاور، پیمانکاران و سایر علاقه‌مندان به فراگیری دانش حسابداری بهای تمام شده و تکنیک محاسبه بهای تمام شده، قابل استفاده باشد.

اثر حاضر در هشت فصل به رشته تحریر درآمده است در فصل اول تعاریف، مفاهیم و طبقه‌بندی هزینه‌ها مطرح گردیده، فصل دوم، هزینه‌های مستقیم تولید و گزارش بهای تمام شده، بحث سربار و روش‌های تهیم آن در فصل سوم، سیستم‌های هزینه‌یابی و گردش هزینه‌ها در سیستم هزینه‌یابی در فصل چهارم مطرح گردیده است. در فصل پنجم با سیستم هزینه‌یابی سفارش کار آشنا می‌شویم. بحث ضایعات و کالای تولید شده استاندارد در فصل ششم توضیح داده شده و نهایتاً در دو فصل آخر بحث هزینه‌یابی مرحله‌ای به دو روش میانگین موزون و FIFO مطرح گردیده است. همچنین در انتهای کتاب سؤالات آزمون دانشگاه‌های دولتی و آزاد برای سال‌های ۸۹، ۹۰ و ۹۱ به همراه پاسخ تشریحی آن به صورت جداگانه آورده شده است.

در پایان هر فصل پرسش‌های برگرفته از متن کتاب مطرح شده که عزیزان علاقه‌مند پس از مطالعه کامل متن، می‌توانند خود را در فراگیری مطالب هر فصل ارزیابی نمایند. در پایان هر فصل، پرسش‌های چهارگزینه‌ای همراه با حل آن و تمرین همراه با حل آن به صورت جداگانه آورده شده تا دانشجویان عزیز اطلاعات خود را در پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و تمرین‌ها ارزیابی کنند. در بخش پایانی هر فصل نیز مسائل ارائه شده و پاسخ آن توسط مؤلف تهیه گردیده که فقط در اختیار استادان و مدرسان بزرگوار قرار می‌گیرد.

از همکاران فاضل و ارجمند که این کتاب را برای تدریس انتخاب می‌نمایند. دانشجویان عزیز و دیگر علاقه‌مندان محترمی که این کتاب را مطالعه می‌فرمایند، استدعا دارد جهت رفع اشکالات احتمالی و نواقص موجود اینجانب را یاری فرمایید و نظرات و پیشنهادات سازنده خود را برای مؤلف به نشانی abdollahi41@yahoo.com ارسال نمایید.

در اینجا لازم می‌دانم از استادان بزرگوار و محترم، دانشجویان عزیز و دیگر بزرگوارانی که به نحوی در تألیف این کتاب مشوق و یار اینجانب بوده‌اند، از جمله مدیریت محترم انتشارات به خصوص جناب آقای عباس غمگسار، قدردانی و تشکر نمایم. همچنین از تمامی پرسنل انتشارات ترمه که زحمت حروف‌چینی و صفحه‌آرایی کتاب را برعهده داشتند، صمیمانه تشکر می‌نمایم.

دکتر سید محمد عبداللهی کیوانی

تابستان ۱۳۹۲